

HANS HAGNELL:

Om Stockholm låg mitt i Sverige!

Landshövdingen i Gävleborgs län, Hans Hagnell, presenterar statistik över antalet utslagna i en kommun mitt i Sverige – Ljusdal. Om lika stor del av Stockholms befolkning skulle ha kontant arbetslöshetsunderstöd, vara förtidspensionerade eller erhålla hjälp genom AMS, skulle man haft 200 000 utslagna i huvudstaden mot nuvarande 80 000. Norrlands arbetslöshetsproblem har nu spritt sig över 4/5 av landet. I Ljusdal är gruppen medelålders utslagna drygt tre gånger så stor som ungdomsgruppen. En förnuftig näringspolitik under 1980-talet måste ha sin tyngdpunkt i utveckling av sysselsättningen inom tjänstenäringarna, men bygga på att försvara industrijobben, skriver författaren. En sådan regionalpolitik behöver inte kosta mer än den nuvarande lokaliseringpolitiken och sociala utslagningspolitiken tillsammans.

I Sverige har vi tre olika former för hjälp åt människor, som blir utslagna från arbetsmarknaden:

Kontantunderstöd åt de vid arbetsförmedlingarna anmälda arbetslösa

AMS-hjälp i form av beredskapsarbete, arkivarbete, skyddad sysselsättning, utbildning och liknande

Förtidspensionering formellt grundad på medicinska skäl, men i verkligheten till stor del avhängig av arbetsmarknadsskäl.

Antalet personer i de tre grupperna var i mitten av hösten 1979:

1:a gruppen	93 000
2:a gruppen	150 000
3:e gruppen	280 000
Summa	523 000

Det är bra, att det finns hjälp i olika former. Det hade varit bättre med full sysselsättning.

Den första gruppen – men inte de två andra – räknas in i den "officiella arbetslösheten". Den som säger att Sverige har 2,1 procent arbetslösa. I det sammanhanget används dock en annan siffra, nämligen Statistiska Centralbyråns redovisning, vilken i höstas låg 15 000 à 20 000 lägre än AMS.

Vid jämförelse med andra länder, som har kontanthjälp, och mycket litet av de två andra hjälpformerna, finner man då att "Sverige har en låg arbetslöshet". Naturligtvis, eftersom större delen av hjälpen går i andra former.

En kommun mitt i Sverige – Ljusdal

Det är obegripligt stora siffror det rör sig om, när man finner att över 1/2 milj människor är utslagna, mer eller mindre långsik-

tigt. Visserligen hjälpta i olika former. Siffrorna blir mindre, begripligare och mänskligare, om vi går bakom de stora siffrorna och tar reda på hur förhållandena är i en kommun. En kommun i södra hälften av Sverige, i norra Hälsingland – nästan mitt i Sverige – och jämför med förhållandena i Stockholms län.

Kommunen har nära 22 000 invånare. Därav 13 300 i ålder 16–65 år. Enligt senaste folkräkning hade 7 800 arbete mer än 19 timmar i veckan. Två tredjedelar var män och en tredjedel var kvinnor.

Om förhållandena på arbetsmarknaden för människorna i Stockholm – länet – skulle vara sanniska som förhållandena nu är för Ljusdals invånare, skulle det hösten 1979 ha sett ut på följande sätt:

I stället för att Stockholm har ca 9 400 arbetslösa vid förmedlingarna skulle Stockholm ha haft drygt 40 000, dvs 4 1/2 gånger fler.

I stället för att Stockholm har ca 20 000 AMS-hjälpta skulle Stockholm ha haft 60 000, dvs 3 gånger fler.

I stället för att Stockholm har 50 000 förtidspensionerade skulle Stockholm haft omkring 106 000, dvs drygt 2 gånger fler.

Om Stockholm legat mitt i Sverige skulle alltså Stockholm sammanlagt ha över 200 000 utslagna i stället för som nu ca 80 000, dvs 2 1/2 gånger fler.

Ungdomarna och de medelålders

De vid arbetsförmedlingarna anmälda arbetslösa i åldern 16 till 25 år uppgick i Stockholm till nära 5 000, men skulle, om förhållandena varit såsom i Ljusdal, uppgått till

nära 12 000, dvs nästan 2 1/2 gånger fler.

De genom AMS-åtgärder hjälpta ungdomarna i Stockholm uppgick till 4 400, men skulle, om förhållandena varit såsom i Ljusdal, uppgått till nära 22 000, dvs ca 5 gånger fler.

De förtidspensionerade ungdomarna i Stockholm i ålder 16 till 25 år uppgick till 1 428, men skulle, om förhållandena varit såsom i Ljusdal, uppgått till 2 690, dvs nästan 2 gånger fler.

Sammanlagt uppgick antalet utslagna ungdomar i Stockholms-området till omkring 12 000, men skulle, om Stockholm låg "mitt i Sverige", där Ljusdal ligger, varit ca 36 000, dvs 3 gånger fler.

Förhållandena på arbetsmarknaden i Ljusdal skulle varit värre, om inte 2 300 ungdomar sedan 1965 flyttat bort – ofta just på grund av svårigheterna att få jobb. Omräknat på Stockholms-området skulle det motsvara en utflyttning av 130 000 ungdomar. Hade en sådan utflyttning skett från Stockholmsområdet, skulle det där idag inte funnits så många av de sammanlagt 12 000 utslagna ungdomarna. Men i Ljusdal har den utvandringen inte räckt till för att skaffa jobb åt de återstående ungdomarna.

De medelålders utslagna är en mycket större grupp än ungdomarna. I Ljusdal är den drygt 3 gånger större än den utslagna ungdomsgruppen. Om Stockholm skulle haft lika stor andel av sina medelålders invånare utslagna – var tredje i ålder 50 till 65 år – skulle det rört sig om 88 000 personer. Tyvärr saknas för Stockholm jämförbara uppgifter över de arbetslösa och de AMS-hjälptas åldersfördelning.

Partiell solidaritet?

Vi gläder oss alla åt att Stockholms-området har en så mycket bättre arbetsmarknad nu, än om Stockholm låg "mitt i Sverige".

Även om Stockholms-området har den bästa arbetsmarknaden av alla län, har området liksom storstadsområdena i övrigt givetvis sina problem. Industrierbetsmarknaden går tillbaka, men tjänste-näringarna är i stark, långsiktig tillväxt. Övriga medborgare, de som bor "mitt i Sverige", får känna av samma nedgång i industrissysselsättningen, men kan inte glädja sig åt en lika kraftig ökning av sysselsättningen i tjänste-näringarna.

Den omlokaliseringspolitik från de industri-rika till industri-fattiga områden av vårt land, som inleddes 1965, tappade, på grund av den allmänna av-industrialiseringen av Sverige, sina förutsättningar redan efter några år. Av samma skäl förlorar den också det avgörande stödet från såväl politiskt som fackligt håll.

En ny politik

Det som har börjat som ett Norrlandsproblem har nu spritt sig över 4/5 av Sverige. Samtliga län i Norrland och Bergslagen har under de senaste 10 åren minskat sin befolkning i de aktiva åldrarna upp till pensionsåldern. Det är ett dåligt tecken för framtiden.

I de hårdare internationella förhållanden vi nu är inne i behövs inte bara internationellt samarbete utan också, att vi inom landet skapar en bredare solidaritet, där de relativt lyckligare lottade i tid och i tillräcklig omfattning hjälper de svagare. Där behövs ett samspel mellan central och regional näringspolitik.

En förnuftig näringspolitik under 1980-talet måste ha sin tyngdpunkt i utveckling av sysselsättningen inom tjänste-näringarna, men bygga på att försvara industri-jobben. En sådan regionalpolitik behöver inte kosta mer än vad den nuvarande lokaliseringpolitiken och sociala utslagningspolitiken tillsammans ändå kräver. Den måste bygga på varje regions förutsättningar och avgörande är att vi får möjlighet att satsa de pengarna i *förnuftigare former* än hittills, så att vi kan bygga upp vårt näringsliv och vår sysselsättning i tid, *innan det är för sent* och utslagningen med dess stora sociala kostnader för människorna och för samhällsekonomi är ett faktum.

Partiernas politik i vår demokrati söker sig nu till de lösa marginalväljargrupperna i de röst-rika storstadsområdena. Så kommer det att förbli till dess den övriga befolkningen använder sina demokratiska möjligheter till att fordra en i praktisk handling solidarisk politik för jämlika levnadsförhållanden över hela Sverige.